

J A A R V E R S L A G 2 0 1 9

VERENIGING NEDERLANDSE RIVIERGEMEENTEN

MET ENERGIE
AAN DE SLAG

**VERENIGING
NEDERLANDSE
RIVIERGEMEENTEN**

Colofon

Jaarverslag 2019

MET ENERGIE AAN DE SLAG

Tekst: Edmee van der Hoeven

Foto's: Edmee van der Hoeven

VNR bureau

Galvanistraat 1 Postbus 416

6716 AE Ede 6710 BK Ede

info@vnrgemeenten.nl

Voorwoord

De Vereniging Nederlandse Riviergemeenten vierde in 2019 het 30 jarig bestaan. Een mooie leeftijd voor een tot wasdom gekomen vereniging, waar gemeenten langs de grote rivieren met elkaar een netwerk vormen.

Met de nieuwe club bestuurders is een werkplan voor de periode 2019 – 2022 opgesteld. De grote transities klimaatadaptatie, duurzaamheid en circulaire economie waren de leidraad. We zijn met elkaar aan de slag gegaan met de veelheid en diversiteit aan onderwerpen die daar bij horen.

De opzet van het programma Integraal Rivier Management was er daar een van. Dat wordt een programma onder de omgevingswet. Het is goed dat er integraal naar ons riviergebied gekeken wordt en maatregelen op elkaar afgestemd. De uitwerking van het proces en de betrokkenheid van verschillende partijen vergt echter nog de nodige aandacht. Wij laten zien wat de rol, inbreng en bijdrage kan zijn van gemeenten in zo'n programma.

We hebben met elkaar de eerste stappen gezet om te verkennen wat de mogelijkheden van onze rivieren zijn voor het opwekken van duurzame energie. Dat zal niet altijd groots zijn, maar lokaal kan het grote impact hebben. De manier van samenwerken, en hoe we met elkaar omgaan, blijft voor gemeentelijk bestuurders onderwerp van gesprek. Onderling, als gemeenten, maar zeker ook met onze medeoverheden. We gaan voor een mooi en duurzaam rivierengebied, in gezamenlijkheid.

Energiek kijken we terug op het afgelopen jaar. Met dezelfde energie werken we in 2020 verder aan duurzaam veilige, schone en beleefbare rivieren in het stroomgebied van de Rijn en de Maas.

Hartelijke groet,

Jos Penninx
Voorzitter VNR

Inhoudsopgave

Voorwoord	p. 03
Inhoudsopgave	p. 05
De Vereniging Nederlandse Riviergemeenten	p. 06
De Vereniging Nederlandse Riviergemeenten in 2019	p. 08
Waar werkt de Vereniging Nederlandse Riviergemeenten aan?	p. 14
Wie vertegenwoordigen de Vereniging Nederlandse Riviergemeenten?	p. 22
Afsluitend	p. 28
Bijlage	
Ledenlijst Vereniging Nederlandse Riviergemeenten, per taakgroep	p. 30

De Vereniging Nederlandse Riviergemeenten

Nederland is een waterrijk land en gevormd door haar rivieren. De inrichting van ons land is daar door bepaald, net als onze activiteiten. De rivieren bieden (ook in 2019) uitdagingen en kansen. Gemeenten langs de Maas, Rijn, IJssel, Nederrijn, Merwedens en Lek willen deze uitdagingen en kansen met elkaar delen en bespreken. Via de Vereniging Nederlandse Riviergemeenten (VNR) vormen 70 gemeenten hun netwerk. Bestuurders, wethouders met de portefeuille water en/of ruimtelijke ontwikkeling, vertegenwoordigen er hun gemeente. Zij bespreken de actuele onderwerpen langs de betreffende rivier in hun taakgroep en landelijke onderwerpen tijdens de jaarvergadering. Het bestuur van de VNR zorgt voor een (financieel) gezonde vereniging, zet de koers uit, formuleert de wensen en zet deze om in acties. Het VNR-bureau organiseert en ondersteunt de activiteiten. De nieuwsbrief Riviergemeenten vertelt de leden en geïnteresseerden over de onderwerpen die spelen. Meer informatie is te vinden op www.vnrgemeenten.nl.

Kennis- en informatie-uitwisseling centraal

Kennis- en informatie-uitwisseling staat centraal in de bijeenkomsten: van elkaar leren, rivierthema's met elkaar uitwerken, bespreken wat mogelijkheden tot samenwerking zijn en eventuele vervolgacties met elkaar vast stellen. Als dat aan de orde is, behartigt de VNR de belangen van de gemeenten langs de rivieren en laat het gemeentelijk geluid horen. De onderwerpen die besproken worden zijn zeer divers. Het ene speelt langs alle riviertakken, het andere is gerelateerd aan een specifieke riviertak. Ze zijn inhoudelijk, of gaan meer over het proces en de samenwerking of de rol van de gemeenten. De onderwerpen die aan de orde komen, zijn gerelateerd aan de grote transities die voor heel Nederland spelen: klimaatverandering, duurzaamheid en circulaire economie.

Nieuwe programma's en thema's

Nederland duurzaam inrichten om overstroming te voorkomen en zoetwatervoorziening op orde te houden is een belangrijke pijler. Het Deltaprogramma en Integraal Rivier Management (IRM) zijn regelmatig onderwerp van gesprek. IRM is een nieuw programma, onder de omgevingswet, om de opgaven in het rivierengebied integraal uit te werken. Het is een zoektocht naar de rol en verantwoordelijkheid van verschillende overheden en partijen. De leden delen op alle mogelijke momenten de rol van gemeenten met anderen, maar het is met elkaar zoeken hoe dit op een goede manier vorm is te geven. Het bespreken van de energietransitie en de mogelijkheden van rivierwater daarbinnen, is ook aan de orde. Net als kansen op het gebied van recreatie, scheepvaart, cultuurhistorie en natuur. Of de mogelijkheden om het afval uit de rivier te verwijderen, en nog beter, te voorkomen. Waar kan een gemeente mee aan de slag? Wat en wie is dan in beeld? Daar spreken de leden over met elkaar.

Gesprekspartner

Daarnaast is de VNR gesprekspartner voor mede-overheden en andere organisaties. Dat gebeurt op verschillende niveaus en manieren. Vertegenwoordigers van medeoverheden luisteren mee in de taakgroepen. Zo worden zij geïnspireerd door de voorbeelden die aan de orde komen. Bestuurders van de VNR laten in verschillende overlegstructuren, bijvoorbeeld van het Deltaprogramma, het gemeentelijk geluid horen. Zij spiegelen hun ervaring met de medebestuurders aan tafel en stellen de vragen die de inwoners bezig houden. In één op één gesprekken kan een specifiek onderwerp verder besproken worden en een beeld geschetst van de gemeentelijke context, uitdagingen en kansen. Om zo te bekijken hoe gezamenlijk verder te komen of het betreffen- de onderwerp ook voor een gemeente werkbaar te maken. De VNR laat in divers overleg het geluid van riviergemeenten klinken. Een gemeente blijft echter verantwoordelijk om een eigen visie op een onderwerp te hebben en, waar nodig, een besluit te nemen.

De Vereniging Nederlandse Riviergemeenten in 2019

Taakgroepen

De Rijn/Waal, de Maas en de IJssel zijn rivieren met een verschillend karakter en daarmee eigen uitdagingen en kansen. Iedere rivier kent daarom een eigen taakgroep. De bestuurders van de betreffende taakgroep komen drie keer per jaar bij elkaar om de onderwerpen te bespreken die langs hún rivier spelen. Vertegenwoordigers van andere overheden praten ook mee. De samenstelling verschilt per taakgroep. De leden zijn afwisselend gastheer voor de bijeenkomst. Bijlage 1 geeft een overzicht van de gemeentelijk leden per taakgroep. Van alle bijeenkomsten wordt verslag gedaan, die zijn opvraagbaar bij het secretariaat.

Taakgroep IJssel

De taakgroep IJssel verbindt 17 gemeenten, van Arnhem/Westervoort tot aan Kampen.

Voorzitter

Albert Holtland, gemeente Kampen

Vice voorzitter

Hans Winters, gemeente Zevenaar

De gemeenten Olst-Wijhe, Duiven en Kampen waren in 2019 gastgemeente voor de vergadering van de taakgroep IJssel. De bestuurders spraken met elkaar over:

- Het werkplan 2019-2022 van de VNR en de taakgroep IJssel;
- Het programma Integraal Rivier Management, de ontwikkeling daarvan en de rol en inbreng van gemeenten;
- Voortgang van het Deltaprogramma;
- Terugkoppeling vanuit de Stuurgroep IJssel;
- Beleef de IJssel. Een presentatie over een netwerk van organisaties dat de IJssel wil gebruiken om initiatieven op en aan de rivier op allerlei terrein aan elkaar te verbinden;
- Schone IJsseloevers, met de rol en mogelijkheden van Rijkswaterstaat daarin en de activiteiten van Go Clean de Liemers als concreet voorbeeld van opruimacties;
- De mogelijkheden van rivierwater voor het opwekken van duurzame energie. De (on) mogelijkheden van bijvoorbeeld Rijkswaterstaat en het onderzoek dat de provincie Gelderland doet naar de potentie (waterkracht) van de IJssel;
- Het beleidsprogramma afval en water van Rijkswaterstaat en een presentatie van The Great Bubble Barrier, waar met een bellenscherm afval uit de rivier afgevangen wordt.

Taakgroep Maas

Aan de taakgroep Maas nemen 26 gemeenten deel, van Eijsden-Margraten tot Goeree-Overflakkee.

Voorzitter

Sander Bos, gemeente West Maas en Waal

Vice voorzitter

Antoon Splinter, gemeente Bergen

De taakgroep Maas kwam in 2019 bijeen in Horst aan de Maas, Venlo en Maasdriel. Er is met elkaar van gedachten gewisseld over:

- Het werkplan van de VNR en de taakgroep Maas;
- Het programma Integraal Rivier Management. Dat is in ontwikkeling en van start gegaan. De bestuurders zijn meegenomen in het proces;
- Terugkoppeling Stuurgroep Delta Maas. Iedere vergadering koppelen de aanwezige bestuurders de inbreng en de resultaten van de SDM terug aan de gemeentelijk bestuurders;
- Het project Ooijen-Wanssum: de planvorming van dit project kostte veel tijd, het is inmiddels in uitvoering. De bestuurders zijn meegenomen in hoe in dit project om is gegaan met Ruimtelijke Kwaliteit. Aansluitend was er de mogelijkheid deel te nemen aan een excursie naar het gebied;
- De mogelijkheden die de Maas biedt voor het opwekken van duurzame energie;
- Het niet doorgaan van het project Alem. Dit was aanleiding voor een gesprek over de rol van gemeenten in een lokaal project, door het uitwisselen van ervaring;
- Grootschalig grondverzet bij rivieren (maken en dempen van zandwinplassen);
- Maas als drinkwatervoorziening.

Taakgroep Rijn/Waal

Bij de taakgroep Rijn/Waal zijn 32 gemeenten betrokken, van Zevenaar tot Albrandswaard.

Voorzitter

Ans Mol, gemeente West Maas en Waal

Vice voorzitter

Matthijs van Oosten, gemeente Altena

Maks van Middelkoop, gemeente Vijfheerenlanden

De taakgroep Rijn/Waal vergaderde in 2019 in West Maas en Waal, Altena en a/b Princehof. Aan de orde kwamen:

- Het werkplan 2019-2022 van de VNR en de taakgroep Rijn/Waal;
- De mogelijkheden van rivierwater voor het opwekken van duurzame energie. De (on)mogelijkheden van Rijkswaterstaat zijn daarbij aan de orde gekomen, maar ook de mogelijkheden van waterkracht. Bevindingen van gemeenten zijn gedeeld, waarbij aquathermie ook potentie heeft;
- Vanuit Rijkswaterstaat is het project Langsdammen toegelicht. Kribben, die dwars op de rivier liggen, zijn verwijderd en vervangen door evenwijdig lopende langsdammen. Hierbij kunnen verschillende opgaven gecombineerd worden, zoals waterveiligheid, natuur, recreatie en scheepvaart. Een voorbeeld van integraal kijken;
- Langsdammen in de praktijk. Met een vaartocht zijn de langsdammen bekeken en is de samenwerking WaalSamen toegelicht, de concrete begeleiding van het project vanuit verschillende belangengroepen;
- Het programma Integraal Rivier Management. Een toelichting op het programma, de bestuurders zijn op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen rondom dit programma;
- Lopende projecten langs de Rijn, Waal en Merwedes. Ervaring en voortgang zijn uitgewisseld.

Bestuur

Het bestuur van de VNR stuurt de vereniging aan en houdt de vereniging financieel gezond.

Voorzitter

Jos Penninx, gemeente Voorst

Secretaris/penningmeester

Remco van de Ven

Leden (voorzitters en vice voorzitters van de taakgroepen)

Sander Bos, Antoon Splinter, Ans Mol, Matthijs van Oosten, Maks van Middelkoop, Albert Holtland, Hans Winters

In vier bestuursvergaderingen komen de standaardonderwerpen aan de orde:

- Voorbereiden en terugkoppeling uit taakgroepen. Uitwisseling van ervaringen uit de taakgroepen. Bespreken waar verder aandacht aan besteed moet worden;
- Voorbereiden Jaarvergadering die jaarlijks gehouden wordt met een huishoudelijk en een inhoudelijk programma;
- Financiële stukken. De begroting wordt opgesteld, de balans en de winst- en verliesrekening;
- Leden, werving en behoud. Bespreken welke gemeenten benaderd worden voor het lidmaatschap of alseen lidmaatschap opgezegd dreigt te worden;

- Opstellen Werkplan voor 2019 – 2022;
- Inhoudelijke onderwerpen. Waarbij de ontwikkeling van het programma Integraal Rivier Management en de betrokkenheid van gemeenten daarin een belangrijk onderwerp van gesprek was. Net als de voortgang van het Deltaprogramma, schone rivieren, de mogelijkheden van rivierwater voor het opwekken van duurzame energie en de voortgang van projecten;
- Vertegenwoordiging in gremia, met terugkoppeling en afstemming van de inbreng in het bestuur;
- Terugkoppeling van contacten met andere organisaties en overheden;
- Opstellen en vaststellen Jaarverslag 2018;
- Contacten Stadswerk, als uitvoerder van de werkzaamheden van het VNR bureau.

Jaarvergadering

Voor de Ledenvergadering zijn de leden op 11 april met vlaai ontvangen in Multifunctioneel Centrum de Buun in Bergen. Tijdens het huishoudelijk deel stonden het beleid en de financiën centraal. Op voorstel van de Financiële Controle Commissie, bestaande uit Wil Kosterman (Wijk bij Duurstede), Theo Boerman (Hardinxveld-Giessendam) en Jan van Baal (Overbetuwe) is het bestuur décharge verleend op de financiële stukken (van 2018). Ton van Maanen is benoemd voor de FCC over 2019.

Het thema 'Bestuurlijke complexiteit in gebiedsontwikkeling' stond centraal. Dijkgraaf Patrick van den Broek van waterschap Limburg vertelde zijn verhaal over de ontwikkeling van het project Ooijen Wansum (aan de overkant van Bergen), waaraan hij in verschillende stadia met verschillende petten heeft deelgenomen. Daarna zijn de deelnemers op de fiets gestapt om te horen over de ontwikkeling van Maaspark Well (gemeente Bergen), waar wordt gewerkt aan een groene rivier. Bij de zandwinplas lag een boot klaar voor een vaartocht over de Maas en de zandwinplas en een toelichting op de zandwinning. De Jaarvergadering is afgesloten met een lunch. Van deze vergadering is een sfeerverslag beschikbaar.

Website

De website van de Vereniging Nederlandse Riviergemeenten is te benaderen via www.vnrgemeenten.nl. Hier is informatie te vinden over de VNR: algemene informatie, nieuwsberichten, de nieuwsbrieven, de leden en het vergaderschema.

Nieuwsbrief

‘Riviergemeenten’ is de digitale nieuwsbrief van de Vereniging Nederlandse Riviergemeenten. Deze is in 2019 vier keer verstuurd aan leden en geïnteresseerden. De nieuwsbrief bevat een terugblik op de bijeenkomsten van de taakgroepen en de Jaarvergadering, waarbij één van de onderwerpen verder uitgelicht wordt. Daarnaast een weergave van andere informatie voor riviergemeenten.

Leden krijgen de nieuwsbrief toegestuurd, andere geïnteresseerden kunnen zich via de website abonneren. De nieuwsbrief is ook op de website te lezen.

VNR bureau

Het VNR-bureau voert de uitvoerende en ondersteunende werkzaamheden uit. Dat betreft de voorbereiding en uitwerking van de taakgroep- en bestuursvergadering en de Jaarvergadering, net als de ledenadministratie, de communicatie, het verzorgen van de website en de nieuwsbrief. Het vertegenwoordigen van de VNR op ambtelijk niveau bij divers overleg hoort daarbij.

Het secretariaat is ondergebracht bij Vereniging Stadswerk Nederland in Ede. De werkzaamheden worden uitgevoerd door Edmee van der Hoeven. De medewerkers van Stadswerk ondersteunen met secretariële werkzaamheden en communicatieadvies. Daarnaast wordt er waar mogelijk inhoudelijk kennis en informatie uitgewisseld en is er vervanging bij (langdurige) afwezigheid.

Sfeerverslag jaarvergadering

Waar werkt de Vereniging Nederlandse Riviergemeenten aan?

Rivieren zijn divers en dynamisch en dat zijn ook de onderwerpen waar bestuurders met elkaar over spreken. Centraal staan de kansen die een gemeente heeft ten aanzien van een onderwerp of vraagstuk en hoe daarmee aan de slag te gaan. Het gesprek vindt plaats in de taakgroepen en de Jaarvergadering en wordt verder uitgewerkt in het bestuur van de VNR.

In 2019 is in de taakgroepen en het bestuur gesproken over het 'werkplan VNR 2019 – 2022', waarin de inhoudelijke onderwerpen uitgewerkt zijn. Deze zijn gerelateerd aan de grote transities: klimaatverandering, duurzaamheid en circulaire economie. Daar wordt in de taakgroepen en de nieuwsbrief aandacht aan besteed. Sommige onderwerpen hebben hun eigen overlegstructuur, waar VNR vertegenwoordigers gemeentelijke inbreng geven. In een taakgroep is altijd ruimte om een actualiteit uit de eigen gemeente te delen met de medebestuurders: om feedback te vragen, voortgang te rapporteren of successen te delen. Door vertegenwoordiging in diverse overlegstructuren en bilaterale gesprekken verzamelen en delen we de informatie.

In het bestuur zijn 'portefeuillehouders' benoemd, bestuursleden die het betreffende onderwerp in de gaten houden, ontwikkelingen melden en het woord voeren op dat onderwerp.

De diversiteit aan onderwerpen blijkt uit het onderstaande overzicht (gebaseerd op het werkplan).

Klimaat verandering

Integraal Rivier Management

In het rivierengebied wordt gewerkt aan een krachtig samenspel tussen dijkversterking en rivierversuiming. Aan dijkversterking wordt gewerkt via het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Aan rivierversuiming werd gewerkt via de Lange Termijn Ambitie Rivieren. Daarin werden kansen meegekoppeld met dijkwerkzaamheden. Het inzicht is gekomen dat er integraal naar het rivierengebied gekeken moet worden, waarbij alle maatregelen waar rivierversuiming aan de orde is met elkaar in verband worden gebracht. In de zomer van 2019 heeft de Minister van I&W het startschot gegeven voor het programma Integraal Rivier Management. Dit wordt een programma onder de omgevingswet en is van alle overheden.

Gemeenten willen hun rol en verantwoordelijkheid pakken, als overheid die dicht bij de inwoner staat. Zij zijn de oren en ogen van de inwoner, waarbij kansen, zorgen, mogelijkheden en bedreigingen gedeeld worden. Aan de andere kant zijn gemeenten de overheden die het verhaal moeten vertellen aan die inwoner. Dan is een stevig geluid vanuit gemeenten in de diverse stuurgroepen van belang. De positie en rol van gemeenten is in (de opzet van) het proces onduidelijk. Daar is nadrukkelijk aandacht voor gevraagd. Aanbod is om de inbreng via de VNR te geven. Dat gaan we nu via de regio vorm geven. De VNR blijft ook nadrukkelijk aandacht vragen voor communicatie en participatie, belangrijke onderdelen van de omgevingswet.

Deltaprogramma Rijn

Het Deltaprogramma Rijn werkt aan de uitwerking van de Voorkeursstrategie Rijn. Met concrete projecten als Rivierklimaatpark IJsselpoort en Paddepol en dijkversterkingsprojecten langs de Waal, Lek en Grebbedijk. Integrale havenontwikkeling Werendam is in de steigers gezet. Andere projecten tot 2050 worden geprogrammeerd en verkend. In 2019 was er veel aandacht voor de opzet en uitwerking van het programma Integraal Rivier Management, waarin nadrukkelijk aandacht is voor rivierverruiming op verschillende onderwerpen.

Deltaprogramma Maas

Het Deltaprogramma Maas werkt aan de uitwerking van de Voorkeursstrategie Maas. Op de korte termijn moeten 'systeemmaatregelen' uitgevoerd worden. Ook is gewerkt aan de uitwerking van het project Meanderende Maas, verlenging van de brug bij Alphen en rivierverruiming Alem. Er is verder gekeken naar de lange termijn en wat nodig en mogelijk is. Dat is opgetekend in de Adaptieve Uitvoeringsstrategie Maas. De opzet en uitwerking van het programma Integraal Rivier Management gebeurt met inbreng van het Deltaprogramma Maas.

Koploperprojecten

Er zijn projecten, vaak een gebiedsontwikkeling, waar in het kader van hoogwaterveiligheid nu uitvoering of intensieve planvorming plaatsvindt, altijd concreet in een (of meerdere) gemeente(n). Er is ervaring uitgewisseld over de rol die ruimtelijke kwaliteit heeft gespeeld in de ontwikkeling van het project Ooijen-Wanssum. Maar ook van gedachten gewisseld over de rol die een gemeente heeft in een gebiedsontwikkeling. Dat kan per project verschillen, waar doel en uitwerking verschillend zijn. De oproep is om kaders en verantwoordelijkheden van tevoren goed duidelijk neer te zetten, zodat het proces helder kan verlopen.

Ruimtelijke kwaliteit

In diverse bijeenkomsten waar de VNR vertegenwoordigd was, is Ruimtelijke Kwaliteit een belangrijk thema. Voor inwoners is het van belang dat als een ingreep plaats vindt, dit goed ingepast wordt en het gebied zo mogelijk mooier opgeleverd wordt. Dat blijven gemeentelijk vertegenwoordigers onder de aandacht brengen. Daar hangt veel van het draagvlak voor plannen van af. Het ging bijvoorbeeld over de langsdammen in de Waal en de inrichting daarvan, de uitwerking van het Panorama Waal en de visie van de coalitie Levende Rivieren op de natuurlijke inrichting van het rivierengebied.

Droogte en laag water

De zomers van 2018 en 2019 waren uitzonderlijk droog. Dat was ook merkbaar langs de rivieren; lage waterstanden, waardoor scheepvaart werd gehinderd, en uitgedroogde uiterwaarden. Droogte heeft ook invloed op de sterkte van de dijken en de beleving en gebruik van het gebied. Het vraagt, net als hoog water, aandacht. Daar zijn gemeenten alert op. Bij Integraal Rivier Management is er steeds meer aandacht voor laag water situatie en perioden van droogte.

Drinkwatervoorziening

Water uit een aantal rivieren wordt gebruikt om drinkwater te winnen. Een goede voorraad en kwaliteit van dit water is van belang. Daar moet ook binnen de gemeentelijke omgevingsvisies aandacht voor zijn.

Duurzaamheid

Energietransitie / RES

Alle leden van de VNR hebben een rivier door hun gemeente stromen én zijn bezig met het opstellen van een Regionale Energie Strategie. Daarin is veel aandacht voor duurzame energie van zon en wind. De aandacht voor de mogelijkheden en opbrengst van (rivier) water blijft daarbij achter. In de taakgroepen zijn presentaties gegeven over de potentie van het rivierwater. Er komen steeds meer voorbeelden van wat er mogelijk is en die moeten met elkaar gedeeld worden (ook al is het soms zeer lokaal). Rijkswaterstaat heeft gedeeld wat hun (on)mogelijkheden zijn en de provincie Gelderland is actief in het in kaart brengen van de potentie van waterkracht.

Economisch perspectief in gebiedsontwikkeling en creëren van draagvlak

Op verschillende plekken langs de rivieren is waterveiligheid aanleiding voor gebiedsontwikkeling. Vaak is er meer te doen dan alleen een dijk te versterken of een rivier te verleggen en is er meer mogelijk als deze kansen bij elkaar gebracht worden. Dat kunnen ook recreatie, natuur, bedrijfsontwikkeling of havenontwikkeling zijn. Dan komt het economisch perspectief in beeld en dat is belangrijk voor draagvlak voor maatregelen. Het is aan gemeenten deze kansen onder de aandacht te brengen.

Kaderrichtlijn Water, Visstand en vissoorten

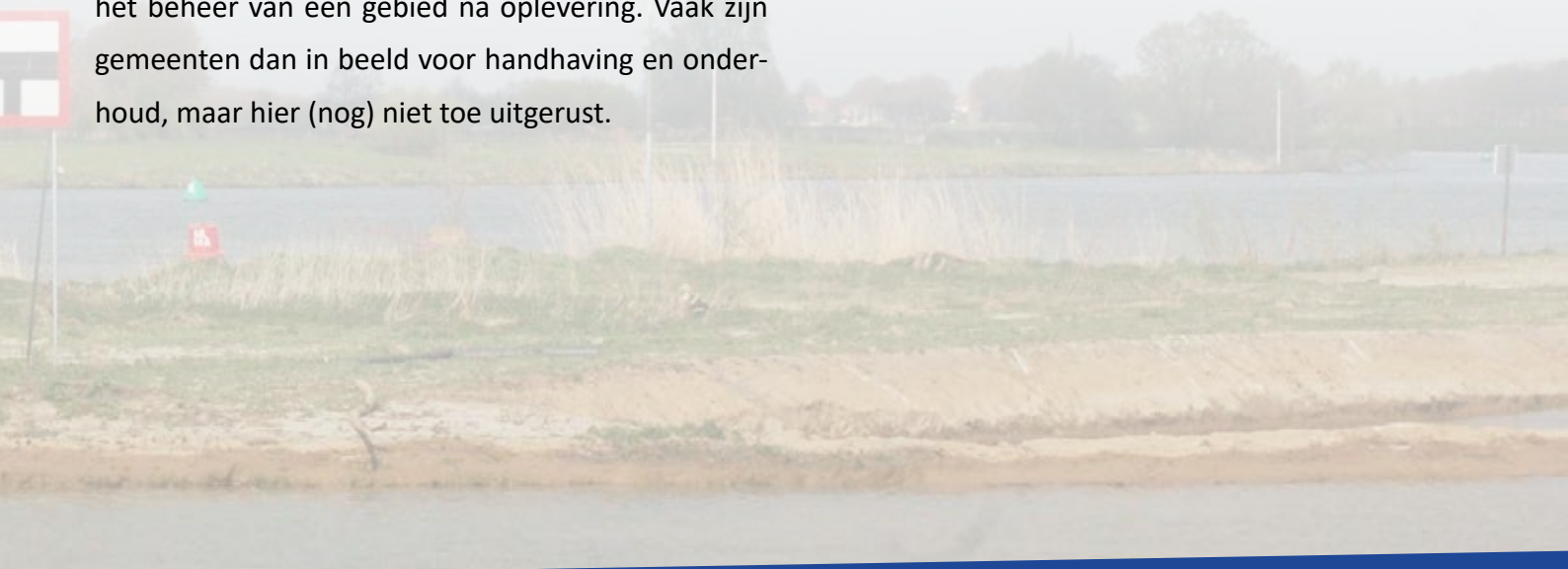
De kaderrichtlijn Water is in 2009 van start gegaan. Op dit moment wordt gewerkt aan de tweede tranche maatregelen om de waterkwaliteit op orde te brengen en gidssoorten terug te brengen. De derde tranche wordt nu voorbereid. De eerste activiteiten zijn door het Rijk in gang gezet; het bekijken van de (effectiviteit van) maatregelen die genomen zijn en de maatregelen die nog uitgevoerd moeten worden om de gewenste kwaliteit van het water in 2027 te bereiken. Bij de uitwerking van de maatregelen zijn gemeenten betrokken, het gaat dan vaak om gebiedsprocessen. De eerste contacten hiervoor zijn gelegd en worden in 2020 verder uitgewerkt.

Regelen van beheer in projecten

Grootschalige projecten kennen vaak een lange planning. Er wordt uitgebreid ontworpen, maar na de oplevering van het project moet een gebied beheerd worden. Gemeentelijk bestuurders vragen daar waar mogelijk aandacht, ook in het ontwerpproces, voor het beheer van een gebied na oplevering. Vaak zijn gemeenten dan in beeld voor handhaving en onderhoud, maar hier (nog) niet toe uitgerust.

Erfgoed en water

Water en rivieren hebben mede de geschiedenis en ontwikkeling van Nederland bepaald. Steden zijn gevestigd langs rivieren en rivieren zijn ingezet om het land te verdedigen. Deze geschiedenis kan het verhaal van Nederland vertellen. Hanze- en vestingsteden kunnen ook gebruikt worden voor recreatie en toerisme.

Circulaire economie

Schone rivieren projecten

Na hoge waters blijft er veel afval achter in uiterwaarden en langs oevers. Gemeenten nemen deel aan projecten schone rivieren, waarbij vrijwilligers dit afval opruimen. Ervaring over (de resultaten van) deze projecten blijft uitgewisseld worden. In de taakgroepen wordt ook informatie over particuliere initiatieven gedeeld. Zo ruimt Go Clean de Liemers afval op én doet onderzoek naar wat er opgeruimd wordt, zodat producenten aangesproken kunnen worden. Daarnaast is de Bubble Barrier in beeld; een bellenscherm dat afval uit de rivier af vangt. Dat is wellicht op meer locaties langs de rivier te plaatsen.

Grondstoffenwinning

Bij projecten zijn wij er alert op dat er efficiënt om wordt gegaan met grondstoffen. Dat af te graven grond zo mogelijk binnen de eigen regio hergebruikt wordt.

Dempen van zandwinputten

Jaren geleden zijn er langs de rivier diepe putten ontstaan vanwege het winnen van zand en klei. Een nieuw inzicht is dat als deze putten minder diep zijn, dit een positief effect heeft op de ontwikkeling van natuurwaarden. Deze putten worden nu verontdiept. Het is alleen onduidelijk met welk materiaal, vooral welke vervuilingsgraad toegestaan wordt. Materiaal komt zelfs uit het buitenland. Gemeenten maken zich hier zorgen over en er zijn gesprekken gevoerd met het Ministerie van I&W.

Overig

Recreatie en toerisme

Gemeenten ontdekken steeds meer de waarde van de rivier en de mogelijkheden die dit geeft voor inwoners en bezoekers. Voorbeelden worden uitgewisseld.

Beleef de IJssel

De partners langs de IJssel bekijken hoe de waterveiligheidsmaatregelen uitgelegd kunnen worden met een aantrekkelijke IJssel, door de IJssel te beleven. Initiatieven die er zijn kunnen gebruik maken van de website www.onzeijssel.nl.

Uitwerking omgevingswet

Waar bestuurlijke verhoudingen, participatie, inbreng gemeenten en schaduwwerking voor gemeenten belangrijke onderwerpen zijn, is vooral bij de opzet en uitwerking van het programma Integraal Rivier Management aandacht gevraagd voor deze onderwerpen. Om daar in de geest van de omgevingswet al actief aandacht aan te besteden. Ook in concrete projecten wordt daar aandacht voor gevraagd.

Beleidslijn Grote Rivieren

Over de Beleidslijn Grote Rivieren zijn in 2019 geen ontwikkelingen te melden.

Beroepsvaart

Na de droge zomers is er meer aandacht voor de (on)mogelijkheden van de scheepvaart. Daarnaast is havenontwikkeling en wat daar voor nodig is bij een aantal gemeenten aan de orde.

Overige inhoudelijke onderwerpen

Bestuur en bureau van de VNR zijn op bijeenkomsten aanwezig, met een diversiteit aan onderwerpen die met de rivier te maken hebben of daar een relatie mee (kunnen) hebben. Om kennis te halen, te brengen en de VNR onder de aandacht te brengen:

- Nederlands-Duitse Hoogwaterconferentie, waarin uitkomsten van de studie over maatregelen in de grensoverschrijdende dijkringen zijn besproken;
- Symposium hoogwaterbescherming Brabant;
- Bijeenkomst Coalitie levende Rivieren, waarin natuurorganisaties samen met andere stakeholders hun beeld op de rivier hebben opgesteld;
- Ledenvergadering Stadswerk over Smart Mobility;
- Overleg van voorzitters en beleidsmedewerkers van Vereniging Stadswerk Nederland, Vereniging Bouw- en Woningtoezicht, Gemeentelijk Platform Kabels en Leidingen en de VNR over het functioneren van een vereniging en het zoeken naar raakvlakken en mogelijke samenwerking;
- Gebiedsconferentie Rijnmond - Drechtsteden, waarin de herijking van de Voorkeursstrategie Rijnmond-Drechtsteden centraal stond;
- Breed Projecten overleg Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden, waar de voortgang van projecten wordt besproken;
- Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (OFL), het participatieplatform van het Ministerie van I&W over IRM;
- Dag van de Participatie, georganiseerd door OFL en Directie Participatie;
- ROR dag, een presentatie van de stand van zaken Richtlijn Overstromings Risico;
- Themadag afval in water, georganiseerd door Rijkswaterstaat, waarin de stand van zaken van opschoonprojecten en nieuwe regelgeving is besproken;
- Gesprek met HID Oost-Nederland over het beheer van de rivier;
- Kennismakingsgesprek met de Deltacommissaris;

- Deltacongres; de jaarlijkse bijeenkomst van de Deltacommissaris om met elkaar de ontwikkelingen en voortgang van het Deltaprogramma te presenteren en bespreken;
- Watercommunicatievakdag: informele bijeenkomst van communicatieprofessionals waterwereld;
- Deltasymposium Zuid Nederland, een vakdag over het Deltaprogramma Maas, Klimaatadaptatie en Zoetwatervoorziening in Zuid Nederland;
- Congres over Panorama Waal, een praatstuk over de ontwikkeling van de Waal, opgesteld door de provincie Gelderland en waterschap Rivierenland als input voor gebiedsontwikkeling langs de Waal;
- Bestuurlijke inbedding Kaderrichtlijn Water. Een eerste oriënterend gesprek over de komende tranche maatregelen KRW in Oost Nederland en hoe gemeenten en bestuurders daarbij betrokken kunnen worden;
- Klankbord op een onderzoek over besluitvormingsmodellen bij een overstroming;
- Dag van Gelderland, waarbij allerlei projecten in Gelderland gepresenteerd worden en ook is gesproken over energietransitie;
- Netwerkbijeenkomst Internationale Maascommissie over de betrokkenheid van verschillende partijen bij de Maascommissie;
- Overleg over participatie in het Nationaal Water Plan. Het NWP wordt geactualiseerd en de betrokkenheid van gemeenten daarbij kwam aan de orde;
- Symposium naar aanleiding van het onderzoek Steengoed, over de potenties van hoogwatervrije terreinen en het bijbehorende uiterwaardenbeheer;
- Virtual River Serious Game, het testen van een virtueel spel voor het maken van keuzes in een riviersysteem;
- Diverse gesprekken met Rijkswaterstaat, provincie en bedrijven over de mogelijkheden van de rivier bij het opwekken van duurzame energie.

Wie vertegenwoordigen de Vereniging Nederlandse Riviergemeenten?

De VNR is een netwerkorganisatie. Gemeenten, leden van de VNR, vormen het netwerk. Via de taakgroepen en de ledenvergadering wisselen zij kennis en informatie met elkaar uit. In divers overleg van medeoverheden en andere organisaties over het rivierengebied, is gemeentelijke inbreng gewenst. De gemeentelijke vertegenwoordiging en inbreng wordt via de VNR afgestemd. Zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau vertegenwoordigen de leden en het bureau de VNR.

Relatie met VNG

De VNR en de VNG zijn twee zelfstandige verenigingen. De VNG houdt zich bezig met het brede onderwerp water, de VNR richt zich op het rivierwater en rivierengebied en alles wat daarmee te maken heeft. Regelmatig is er op ambtelijk en bestuurlijk niveau afstemming over de wateronderwerpen. Om de rivieronderwerpen op de nationale agenda te houden is Jos Penninx, als voorzitter van de VNR, lid van het bestuurlijk waternetwerk van de VNG. De vergaderingen worden ambtelijk voorbereid door het Gemeentelijk Water Netwerk. Vanuit het VNR-bureau is Edmee van der Hoeven hierbij betrokken en aanwezig bij de vergaderingen. Als er wateronderwerpen regionale uitwerking of inbreng nodig hebben, verzorgt de VNR dit voor het rivierengebied.

Deltaprogramma Maas

Stuurgroep Delta Maas

De Stuurgroep Delta Maas (SDM) is bestuurlijk verantwoordelijk voor de uitwerking van het Deltaprogramma Maas. Ook het programma Integraal Rivier Management komt hierin aan de orde. Naast Rijk, provincies en waterschappen praten gemeentelijke vertegenwoordigers mee om het gemeentelijk geluid te laten horen.

Gemeente Oss

Bedijkte Maas Brabant, Johan van der Schoot

Gemeente West Maas en Waal

Bedijkte Maas Gelderland / VNR, Sander Bos

Gemeente Bergen

Noordelijke Maasvallei / VNR, Antoon Splinter

Gemeente Venlo

Maasvallei, Marij Pollux

Gemeente Roermond

Maasvallei, Angely Waajen

Gemeente Maastricht

Koploper, Gert Jan Krabbendam

ABG Maas

De Ambtelijke Begeleidingsgroep Maas verzorgt de voorbereiding van de vergaderingen van de Stuurgroep Delta Maas. Gemeentelijk ambtenaren maken daar onderdeel van uit:

Gemeente Maastricht

Gerard Wijnands

Gemeente Oss

Frank Geenen

Gemeente Roermond

Crit Smeets

Gemeente Venlo

Christine Jansen

Gemeente West Maas en Waal

René Meegens

Gemeente Bergen

Erik Kuiper

Gemeenten Noord Limburg

Marniks Maris

VNR

Edmee van der Hoeven

Bestuurlijk Overleg Bedijkte Maas

De provincie Brabant verzorgde het regioproces Bedijkte Maas voor het Deltaprogramma. In 2019 is dit overleg gebruikt om bestuurders van gemeenten te informeren over de ontwikkelingen in het Deltaprogramma en Integraal Rivier Management. Alle gemeenten langs de bedijkte Maas, zowel de Brabantse als de Gelderse gemeenten, worden uitgenodigd een bestuurder deel te laten nemen.

Ambtelijk overleg Bedijkte Maas

Het bestuurlijk overleg Bedijkte Maas wordt voorbereid door het ambtelijk overleg Bedijkte Maas. Daarnaast is het een mogelijkheid om betrokken ambtenaren bij te praten over ontwikkelingen. Ambtelijk vertegenwoordigers van de gemeenten langs de Bedijkte Maas en de VNR worden uitgenodigd deel te nemen.

Bestuurlijk overleg Maasvallei

De provincie Limburg verzorgt het regioproces Maasvallei van het Deltaprogramma. Bestuurders van gemeenten langs de Maasvallei worden uitgenodigd deel te nemen. Zij worden geïnformeerd over de stand van zaken en kunnen hun inbreng leveren.

Ambtelijk Overleg Maasvallei

Het bestuurlijk overleg Maasvallei wordt voorbereid door het Ambtelijk Overleg Maasvallei. Daarnaast zijn deze bijeenkomsten werksessies om de ontwikkelingen langs de Maasvallei met elkaar te bespreken. Ambtenaren van Maasvallei gemeenten worden hiervoor uitgenodigd.

Deltaprogramma Rijn

Binnen het Deltaprogramma Rijn zijn verschillende bestuurlijke en ambtelijke gremia actief, waarin gemeenten/VNR vertegenwoordigd zijn.

Bestuurlijk Platform Delta Rijn

Het bestuurlijk Platform Delta Rijn (BPDR) is verantwoordelijk voor de afstemming van maatregelen langs de riviertakken van de Rijn (IJssel, Nederrijn/Lek, Waal en Merwedes). Ook het programma Integraal Riviermanagement komt hier in aan de orde. Naast het Rijk, provincies en waterschappen zijn gemeenten vertegenwoordigd om het gemeentelijk geluid te delen:

Gemeente Altena

Merwedes, Matthijs van Oosten

Gemeente West Maas en Waal

Waal, Ans Mol

Gemeente Voorst

relatie VNR, Jos Penninx

Gemeente Vijfheerenlanden

Nederrijn/Lek, Maks van Middelkoop

Gemeente Zevenaar

IJssel, Hans Winters

ABG Rijn

De Ambtelijke Begeleidingsgroep (ABG) Rijn bereidt de vergadering voor van het bestuurlijk Platform Delta Rijn. Gemeentelijk ambtenaren werken daar aan mee:

Gemeente Lingewaard

Joost Bruckwilder

Gemeente Zevenaar

Ard Schenk

Gemeente West Maas en Waal

René Megens

Gemeente Voorst / VNR

Edmee van der Hoeven

Gemeente Altena

Corine Lankhaar

Bestuurlijk Overleg Sterke Lekdijken

Het bestuurlijk overleg Sterke Lekdijken stuurt het project Sterke Lekdijken aan. Bestuurders van alle betrokken gemeenten worden hiervoor uitgenodigd. Voorafgaand aan het overleg vindt er in VNR verband een gemeentelijk vooroverleg plaats.

Stuurgroep IJssel

Bestuurders van Rijk, Waterschappen en provincies langs de IJssel overleggen, gezamenlijk met gemeentelijk vertegenwoordigers, over hoogwaterveiligheidsonderwerpen langs de IJssel. Zij geven sturing aan de uitwerking en actualisatie van de Voorkeursstrategie IJssel en stemmen de voorgestelde projecten in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma met elkaar af. Gemeentelijk vertegenwoordigers zijn:

Gemeente Zwolle

Noordelijke IJssel, Ed Anker

Gemeente Kampen

Noordelijke IJssel, Albert Holtland

Gemeente Zevenaar

Zuidelijke IJssel, Hans Winters

Gemeente Voorst

relatie VNR, Jos Penninx

Ambtelijk Begeleidingsteam IJssel

De vergaderingen van de Stuurgroep IJssel worden voorbereid door het Ambtelijk Begeleidingsteam IJssel, met als gemeentelijke vertegenwoordiging:

Gemeente Voorst / VNR

Edmee van der Hoeven

Gemeente Zutphen

Arjen Groen

Gemeente Zwolle

Andreas van Rooijen

Bestuurlijk Overleg Waal Merwedes

Alle gemeentelijk bestuurders langs de Waal en de Merwedes worden uitgenodigd voor het Bestuurlijk Overleg Waal en Merwedes. In dit overleg, waarbij ook de bestuurlijk vertegenwoordigers van Rijk, Waterschappen en provincies aanwezig zijn, komen vooral waterveiligheidsonderwerpen aan de orde. Het gaat om projecten rivierverruiming en in het kader van het hoogwaterbeschermingsprogramma.

ABG Waal en Merwed

Het bestuurlijk overleg Waal Merwed wordt voorbereid door het Ambtelijk Overleg Waal Merwed. Het overleg wordt ook gebruikt om ambtenaren te informeren of kennis te delen. Ambtelijk vertegenwoordigers van de gemeenten langs de Waal en Merwed en de VNR worden voor het overleg uitgenodigd.

Riviertaktrekkersoverleg

Het programmteam Rijn is ambtelijk verantwoordelijk voor de uitvoering van het programmaplan Delta-programma Rijn. Zij worden hierbij ondersteund door de trekkers van de riviertakken Waal/Merwed, IJssel en Nederrijn-Lek. Iedere twee weken is er overleg om de actualiteiten te bespreken. Het VNR-bureau wordt uitgenodigd om het gemeentelijk geluid te laten horen en via terugkoppeling gemeenten geïnformeerd te houden. In het Riviertaktrekkersoverleg wordt ook het programma Integraal Riviermanagement besproken en voorbereid.

Gelderse Commissie Veiligheid Grote Rivieren

De Gelderse Commissie Veiligheid Grote Rivieren houdt zich bezig met calamiteiten op het water. De voorzitter van de VNR is namens de VNOG lid van de Commissie. Het is een mooie manier om de kennis over hoogwaterveiligheid te koppelen aan crisisbeheersing (calamiteiten en rampenbestrijding).

Regiegroep IJsselvallei

Er zijn diverse organisaties en programma's die zich met de ontwikkeling van de IJssel bezig houden: Veluwe op één, IJsselbiënnale, Kunstenlab, Hanzesteden. Samen met de provincies Overijssel en Gelderland en de VNR worden de activiteiten en initiatieven met elkaar afgestemd.

Arbeitsgruppe Hoch Wasser

Vertegenwoordigers van Nederlandse en Duitse overheden hebben in een samenwerkingsovereenkomst afgesproken de ontwikkelingen op het gebied van hoogwaterveiligheid in grensoverschrijdende dijkkringen langs de Rijn met elkaar te delen en gezamenlijk onderzoek te doen. De afgelopen jaren richtte het onderzoek zich op de gevolgen van de nieuwe Nederlandse normen voor de situatie in Duitsland. De resultaten zijn gepresenteerd tijdens een hoogwaterconferentie. Dat was ook het moment om de overeenkomst te verlengen. Het VNR-bureau krijgt de agenda met stukken toegestuurd en bepaalt afhankelijk daarvan de aanwezigheid.

Richtlijn Overstromings Risico

In het kader van de Europese Richtlijn OverstromingsRisico's (ROR) wordt gewerkt aan het maken van risicokaarten en maatregelen vastgesteld om de risico's te verminderen. Het Rijk heeft hierin het trekkerschap. Het VNR bureau is, samen met de VNG agendalid van het IMPRO, waarin de stukken gemaakt worden. Regelmatig is er bilateraal overleg om de mogelijke inbreng van en samenwerking met gemeenten te bespreken. In principe legt de ROR bestaand beleid vast.

Klankbordgroep Langsdammen / Waalsamen

Het project Langsdammen, en daarmee de samenwerking Waalsamen, kent een brede begeleidingsgroep. Daarin worden resultaten van onderzoeken besproken. De VNR wordt ambtelijk uitgenodigd voor de bijeenkomsten en blijft op die manier op de hoogte van de ontwikkelingen.

Rijkswaterstaat

Er zijn goede contacten met verschillende medewerkers en bestuurders van Rijkswaterstaat. Zij zijn regelmatig aanwezig bij vergaderingen van de taakgroepen. Om onderwerpen in het bijzonder toe te lichten, maar ook om de geluiden van de gemeenten op rivieronderwerpen mee terug de organisatie in te nemen. Het gaat over het beheer van de rivier, inclusief onderwerpen als het opwekken van duurzame energie aan en uit de rivier en de Beleidslijn Grote Rivieren.

Vereniging Stadswerk Nederland en het Gemeentelijk Platform Kabels en Leidingen (GPKL)

De secretariaten van VNR, GPKL en Stadswerk zijn gehuisvest bij Stadswerk. Dit geeft de mogelijkheid tot uitwisseling van kennis en informatie, zowel op het gebied van verenigingen als inhoudelijk. Vooral het onderwerp energie biedt gemeenschappelijke aanknopingspunten. De medewerkers van de verenigingen zijn regelmatig bij bijeenkomsten van elkaar aanwezig om deze uitwisseling te bevorderen.

Afsluitend

De Vereniging Nederlandse Riviergemeenten is

Een netwerk van gemeentebestuurders waar levendig gediscussieerd wordt over de kansen en bedreigingen van de rivieren, waar kennis wordt genomen van elkaars problemen en kansen en gezocht wordt naar gezamenlijke oplossing en aanpak

De Vereniging Nederlandse Riviergemeenten staat voor

Belangenbehartiging en gezamenlijke visieontwikkeling voor riviergebonden aangelegenheden die het individuele belang van riviergemeenten overstijgen

De Vereniging Nederlandse Riviergemeenten functioneert als

Een volwaardige gesprekspartner op bestuurlijk niveau in de waterwereld, zowel op regionaal, nationaal als internationaal niveau

De Vereniging Nederlandse Riviergemeenten heeft

De actuele onderwerpen in beeld en is in beeld bij leden, medeoverheden en andere organisaties.

Bijlage 1

Ledenlijst Vereniging Nederlandse Riviergemeenten

Per taakgroep op 31 december 2019

*Een aantal gemeenten neemt deel in twee taakgroepen of krijgt de stukken ter info. Gemarkeerd met **

Taakgroep Maas

Altena*
Beesel
Bergen
Cuijk
Eijsden-Margraten
Gennep
Goeree-Overflakkee*
Grave
Heumen
Heusden
Horst aan de Maas
Leudal
Maasdriel*
Maasgouw
Maastricht
Mook en Middelaar
Oss
Peel en Maas
Roermond
's-Hertogenbosch
Sittard-Geleen
Venlo
Venray
Waalwijk
West Maas en Waal*
Wijchen

Taakgroep IJssel

Arnhem*
Bronckhorst
Brummen
Deventer
Doesburg
Duiven*
Hattem
Heerde
Kampen
Lochem
Ols-Wijhe
Rheden
Voorst
Westervoort
Zevenaar*
Zutphen
Zwolle

Taakgroep Rijn/Waal

Albrandswaard
Altena*
Arnhem*
Berg en Dal
Culemborg
Dordrecht
Druten

Duiven*
Goeree-Overflakkee*
Gorinchem
Hardinxveld-Giessendam
Hendrik-Ido-Ambacht
Houten
Krimpenerwaard
Lingewaard
Maasdriel
Neder-Betuwe
Nieuwegein
Nijmegen
Overbetuwe
Papendrecht
Sliedrecht
Tiel
Vijfheerenlanden
Wageningen
West Betuwe
West Maas en Waal*
Wijk bij Duurstede
Woudrichem
Zaltbommel
Zevenaar*
Zwijndrecht

**VERENIGING
NEDERLANDSE
RIVIERGEMEENTEN**